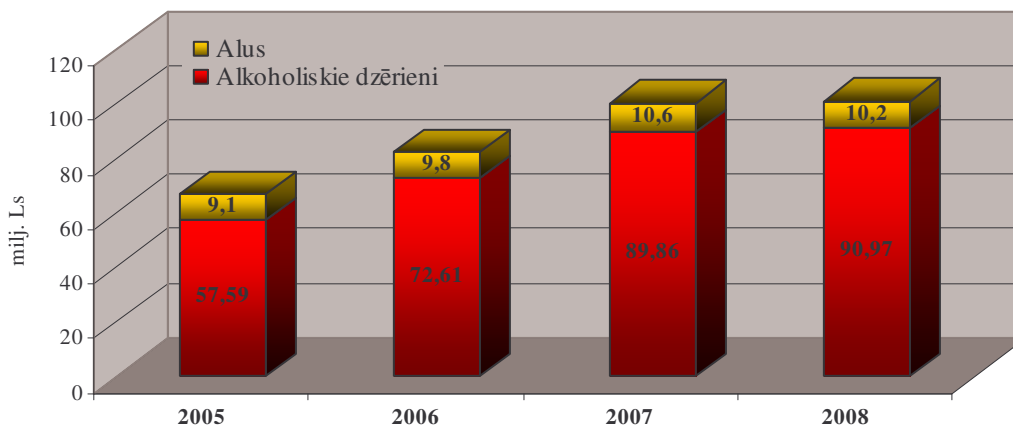


Alkohola aprite 2008.gadā

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi

2008.gadā akcīzes nodoklis par alkoholiskajiem dzērieniem un alu iekasēts Ls 101,2 miljonu apmērā, kas ir par Ls 0,8 milj. jeb par nepilnu procentu vairāk kā 2007.gadā.

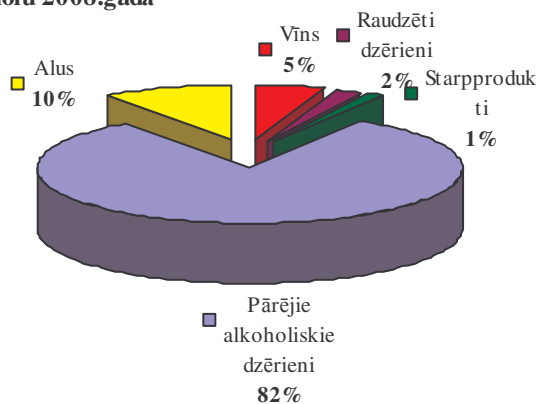


Samazinājumu akcīzes nodokļa ieņēmumos par alu (-0,3 milj.) 2008.gadā, ko izraisīja alus realizācijas apjomu absolūtā alkohola izteiksmē samazinājums par 2% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kompensēja nodokļa ieņēmumu kāpums par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (+1,1 milj.).

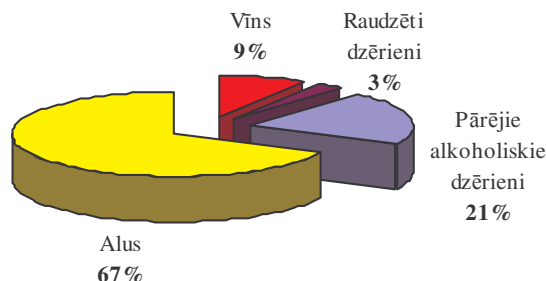
2008.gada pirmo četru mēnešu alkohola realizācijas rādītāji pirms Latvijas ekonomikas lejupslīdes uzsākšanās bija pietiekami augsti, kas deva iespēju noturēt kopējos gada akcīzes nodokļa ieņēmumus virs 2007.gada līmeņa, lai arī pretēji pēdējo sešu gadu stabilajam alkohola realizācijas apjomu kāpumam 2008.gada kopējie alkoholisko dzērienu realizācijas apjomi absolūtā alkohola izteiksmē ir par turpat 4% zemāki kā 2007.gada rādītāji, savukārt alus – par 2%.

2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūra par alkoholu 2008.gadā



Kopējā alkoholisko dzērienu struktūra (% no realizācijas Latvijā) 2008.gadā



Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā 2008.gadā:

- vislielāko īpatsvaru (82%) sastāda ieņēmumi par **pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem** (degvīnu, konjaku, alkoholiskiem kokteiļiem, u.c.), ko nodrošina salīdzinoši augstā akcīzes nodokļa likme (skat. 2.pielikumu), jo alkohola patēriņā minētie dzērieni sastāda 21%;

- 10% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par alkoholu sastāda iekasētais nodoklis par **alu**, kaut arī alkoholisko dzērienu patēriņā alus aizņem 67%. Šo lielo diferenci veicina salīdzinoši zemā (attiecībā pret citiem alkoholiskajiem dzērieniem) akcīzes nodokļa likme alum.

- 5% sastāda iekasētais nodoklis par **vīnu** un 2% sastāda ieņēmumi par citiem **raudzētajiem dzērieniem**, ko nodrošina šo dzērienu atbilstošais īpatsvars kopējā alkohola patēriņā.

2009.gada akcīzes nodokļa ieņēmumu plāns par alkoholiskajiem dzērieniem **121 miljonu latu** apjomā sastādīts ar būtisku palielinājumu pret 2008.gada faktiskajiem nodokļa ieņēmumiem – par alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) būs jāiekasē par 21% vairāk kā 2008.gadā, savukārt par alu – par 8% vairāk kā pērn. Plāns tika stādīts, ņemot vērā gan akcīzes nodokļa likmju kāpumu, gan alkohola realizācijas apjomu samazinājumu.

Akcīzes nodokļa likmes alkoholam tiek palielinātas no 2009.gada 1.februāra – alum par 12%, par 31% pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem un par 33% vīnam un raudzētajiem dzērieniem.

Vienlaikus likumā „Par akcīzes nodokli” ir iestrādāta norma par obligātajām inventarizācijām un nodokļa starpības nomaksu nodokļa likmju kāpuma gadījumā visās alkoholisko dzērienu tirdzniecības vietās. Šī norma ir radījusi virkni pozitīvu rezultātu cigarešu akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanas gadījumā, tādējādi arī alkoholisko dzērienu nodokļu likmju palielinājuma rezultātā ir gaidāms gan papildus nodokļa ieņēmumi valsts budžetā, gan alkohola realizācijas apjomu līdzsvarošana mēnešu griezumā, gan vienlīdzīgas konkurences veicināšana tirgus dalībnieku vidū.

2. Alkohola aprītē iesaistītie komersanti

2008.gada beigās:

- 78 komersantiem bija 92 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, kas ļauj alkoholiskos dzērienus saņemt un glabāt, piemērojot atlikto akcīzes nodokļa maksāšanu, tai skaitā 22 komersantiem 30 akcīzes preču noliktavās ir atļautas tādas darbības ar alkoholu kā ražošana, apstrāde, pārstrāde un fasēšana;
- 55 komersantiem 61 akcīzes preču noliktavā bija tiesības veikt darbības ar alu, no kuriem 21 komersantam – tiesības veikt alus ražošanu;
- četriem komersantiem, kuriem bija spēkā esošas licences apstiprināta tirgotāja darbībai, kas ļauj saņemt alkoholiskos dzērienus atliktajā nodokļu režīmā no dalībvalsts un pēc akcīzes nodokļa nomaksāšanas, nodarboties ar akcīzes preču vairumtirdzniecību;
- 171 komersantam bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai, no kuriem 135 veica vairumtirdzniecības darbības ar alkoholiskiem dzērieniem, 109 komersanti veica vairumtirdzniecību ar alu;
- 4870 komersantiem (9717 deklarētās darbības vietas) bija spēkā licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai;
- 249 speciālās atļaujas (licences) alus mazumtirdzniecībai, kurās deklarētas 326 darbības vietas.

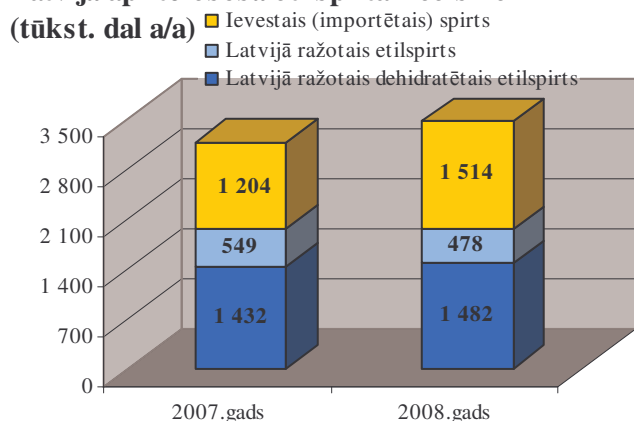
3. Spirta aprīte

Latvijā spirta aprīte tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz ierobežotu spirta aprītē iesaistīto personu loku:

- etilspirta ražošana (tai skaitā arī apstrāde un pārstrāde) Latvijā 2008.gadā bija atļauta pieciem komersantiem;
- etilspirta ievešanu, tai skaitā importu, 2008.gadā veikuši astoņi akcīzes preču noliktavu turētāji – alkoholisko dzērienu ražotāji.

3.attēls

Latvijā aprītē esošā etilspirta izcelsme



2008.gadā valstī saražoti 1,96 miljoni dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 1% mazāk kā 2007.gadā (skat. *3.pielikuma 2.tabulu*).

76% no valstī 2008.gadā saražotā spirta ir dehidratētais spirts, kas praktiski viss tūlīt pēc saražošanas tiek izvests uz Vāciju un Lietuvu.

Lai nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta, Latvijā spirts tiek arī ievests – 2008.gadā valstī ievesti 1,5

milj. dal a/a etilspirta, kas par 26% pārsniedz 2007.gadā ievesto spirta apjomu. Etilspirts Latvijā tiek ievests no Krievijas, Ukrainas, Igaunijas, Nīderlandes, Vācijas, Francijas un Slovākijas un galvenokārt tiek izmantots alkoholisko dzērienu ražošanā.

No kopējā 2008.gadā valstī pieejamā etilspirta apjoma – **3,5 milj. dal a/a**, kas ir krājumi gada sākumā + saražots + ievests, (skatīt spirta aprītes bilanci *3.pielikumā*):

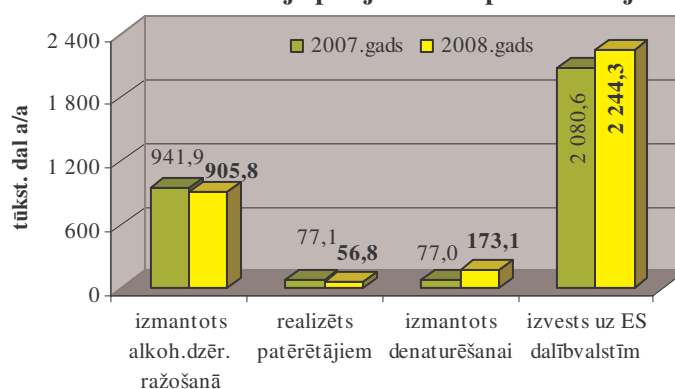
- **63%** nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm – Lietuvu, Igauniju un Vāciju;

- alkoholisko dzērienu ražošanā izmantotais apjoms sastāda **26%**;

- **5%** izlietoti denaturēšanā un šim mērķim izmantotā spirta apjoms ir trīskāršojies, jo 2008.gadā ir uzsākta denaturētā spirta izvešana no Latvijas uz Vāciju un Poliju;

- citiem spirta patērētājiem nodotais etilspirta apjoms ir samazinājies par trešdaļu salīdzinājumā ar 2007.gadu, un kopējā izlietojumā īpatsvars sasniedz tikai **1,6%**.

Latvijā pieejamā etilspirta izlietojums

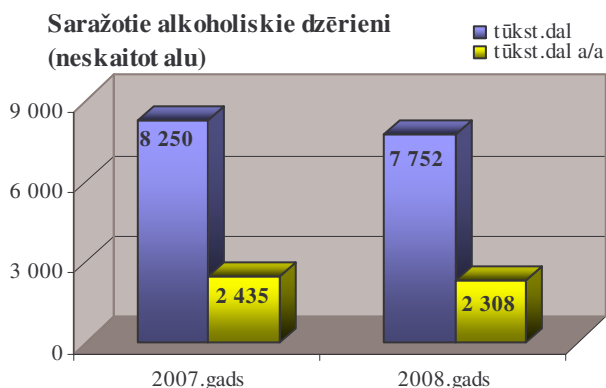


Gada beigās būtiski – turpat divas reizes – palielinājušies etilspirta krājumu apjomi, galvenokārt alkoholisko dzērienu ražotāju akcīzes preču noliktavās, kas saistīts ar alkohola ražošanas apjomu samazināšanos gada beigās pirms 2009.gada 1.februārī noteiktās akcīzes nodokļa likmes palielināšanas.

4. Alkoholisko dzērienu ražošana

Alkoholisko dzērienu ražošanu **2008.gadā** veikuši 14 komersanti, viens komersants veicis aromatizatoru un ekstraktu ražošanu, divi komersanti – alkoholu saturošo ekstraktu un esenču fasēšanu un izplatīšanu. Minētie komersanti apskatāmajā laika periodā **saražojuši 77,5 miljonus litru alkoholisko dzērienu.**

5.attēls



2008.gadā Latvijā kopumā **saražoti 7752 tūkst. dal** alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas **ir par 6% mazāk** kā 2007.gadā (skat. 4.pielikuma 1.1.tabulu), kas skaidrojams ar alkoholisko dzērienu realizācijas apjomu samazināšanos vietējā tirgū, jo no Latvijas izvestās produkcijas apjomi ir palielinājušies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 6% (skat. 4.pielik. 3.1.tabulu).

No valstī saražotajiem

alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) 2008.gadā:

- 44% realizēti Latvijā;
- 35% eksportēti uz trešajām valstīm (pamatā uz ASV un Kanādu);
- 20% izvesti uz ES dalībvalstīm (galvenokārt Lietuvu, Kipru un Igauniju).

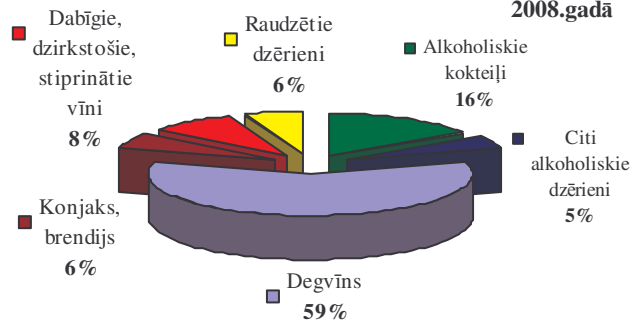
6.attēls

Latvijā ražoto dzērienu (neskaitot alu) sortimentā 2008.gadā dominē degvīns – 59%. Lai arī $\frac{2}{3}$ no saražotā degvīna apjoma tiek izvestas no Latvijas, lielākoties uz ASV un Kanādu, degvīns no valstī ražoto dzērienu sortimenta ir vispopulārākais dzērienu veids arī Latvijas patērētājiem.

Alkoholiskie kokteiļi saražoto dzērienu sortimentā sastāda 16%, kuru īpatsvars īpaši pieaug vasaras mēnešos, un starp vietējā ražojuma dzērieniem šī ir otra populārākā dzērienu grupa Latvijas patērētājiem.

Latvijā ražotie (lielākoties *butelētie*) vīni un citi raudzētie dzērieni ieņem stabilu vietu (6 līdz 8%) Latvijā ražoto dzērienu sortimentā un to apjomi būtiski nemainās gadu griezumā, vienīgi raudzēto dzērienu (pamatā sidri) patēriņš vasaras mēnešos būtiski palielinās salīdzinājumā ar pārējiem gada mēnešiem. Raudzētie dzērieni ir otra lielākā alkoholisko dzērienu grupa, kas tiek izvesta no Latvijas - 2008.gada laikā uz citām ES dalībvalstīm izvesti 58% no saražoto raudzēto dzērienu apjoma.

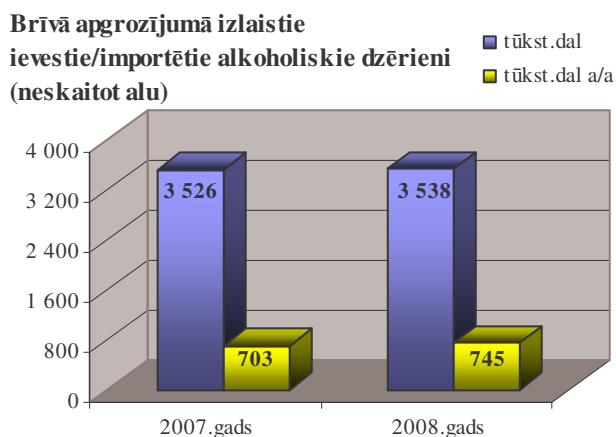
Latvijā ražoto dzērienu struktūra (neskaitot alu) 2008.gadā



5. Alkoholisko dzērienu ievēšana un imports

2008.gadā akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti **65,2 miljoni litru alkoholisko dzērienu**, no kuriem 54% izlaisti brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā.

7.attēls



2008.gadā brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā **izlaisti 3538 tūkst. dal ievēto jeb importēto alkoholisko dzērienu**, kas ir 2007.gada līmenī. (skat. 4.pielikuma 1.2.tabulu).

Alkohola aprītē iesaistīto komersantu iesniegtie dati liecina, ka 2008.gadā ievēto alkoholisko dzērienu sortimentā lielāks pieaugums vērojams stipro dzērienu grupās. Ja 2007.gadā vidējais ievēto alkoholisko dzērienu stiprums bija

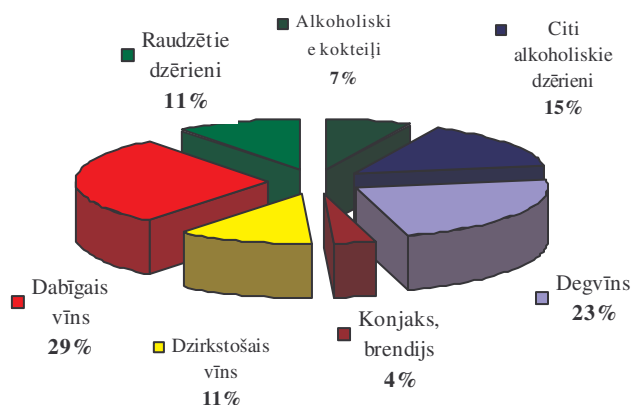
20 tilpumprocenti, tad 2008.gadā tas sasniedz 21 tilpumprocentu.

8.attēls

Ievēto un importēto alkoholisko dzērienu struktūrā 2008.gadā kā ierasts dominē dabīgi raudzētie dzērieni - dabīgie vīni (29% no ievēto dzērienu apjoma), pārējie raudzētie dzērieni (11%) kā arī dzirkstošie vīni (11%). Salīdzinot ar 2007.gadu pārējo raudzēto dzērienu pozīcijā vērojams samazinājums par 22%, dabīgais vīns saglabājis 2007.gada līmeni savukārt dzirkstošo vīnu pozīcijā vērojams pieaugums par 12%.

Tomēr lielāko pieaugumu salīdzinājumā ar 2007.gadu var vērot degvīnam – par 22%, kas saistīts ar pieprasījuma izmaiņām par labu stiprajam alkoholam. Ievēto alkoholisko dzērienu sortimentā „spirtotie” dzērieni kopumā sastāda 49%.

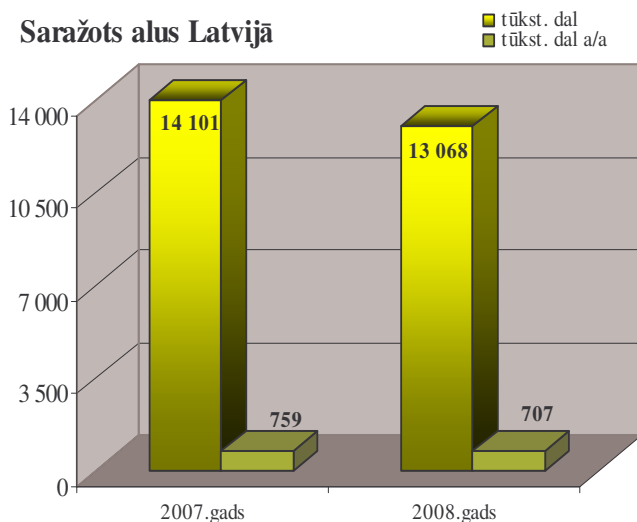
Ievēto/importēto dzērienu struktūra (neskaitot alu) % no dal 2008.gadā



6. Alus aprīte

Alus ražošanu Latvijā **2008.gadā** veikuši 17 komersanti, kas kopumā saražojuši **130,7 miljonus litru alus**.

9.attēls



2008.gadā alus Latvijā saražots **13 068 tūkst. dal** apjomā, kas ir par **7% mazāk** kā 2007.gadā (skat.5.pielikuma 1.tabulu).

Saskaņā ar alus ražotāju deklarēto informāciju, 92% no saražotā alus tiek realizēts Latvijā. Latvijā realizētā alus vidējais stiprums saglabājies 2007.gada līmenī – 5,4 tilpumprocenti.

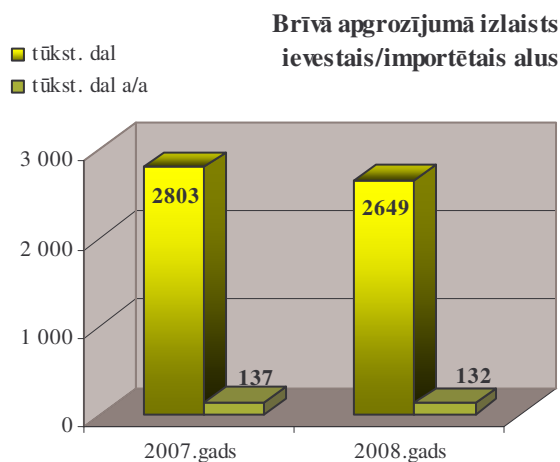
Salīdzinājumā ar 2007.gada rādītājiem būtiski samazinājies no Latvijas izvestā

alus apjoms par 44%. Kopumā 2008.gadā izvesti 7% no valstī saražotā alus, pie tam 96% no kopējā izvestā apjoma – uz Lietuvu un Igauniju. No Latvijā saražotā un izvestā alus vidējais stiprums sastāda 5 tilpumprocentus.

10.attēls

2008.gadā alus tika ievests Latvijā izlaišanai brīvam apgrozījumam salīdzinoši nelielos apjomos – **2649 tūkst. dal**, kas pamatā saistīts ar to, ka Latvijā alus patēriņā priekšroka tiek dota vietējā ražojuma alum.

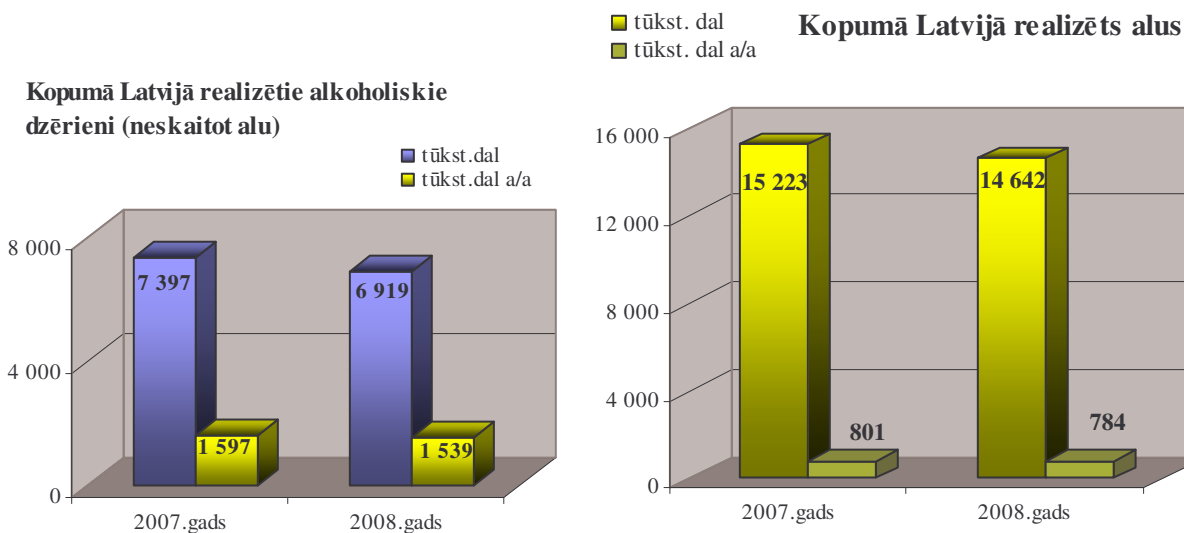
Salīdzinājumā ar 2007.gada rādītājiem, ievestā un brīvā apgrozījumā izlaistā alus apjomi **samazinājušies par 5,5%** (skat. 5.pielikuma 2.tabulu), nedaudz palielinājies vienīgi ievestā alus vidējais stiprums – no 4,9 uz 5 tilpumprocentiem.



7. Alkohola kopējā realizācija Latvijā

Par kopējo alkohola realizāciju valstī var uzskatīt Latvijas alkoholisko dzērienu ražotāju un ievestās no ES dalībvalstīm un importētās no trešajām valstīm produkcijas novirzīšanu patēriņam Latvijā.

2008.gadā kopumā realizācijai Latvijā nodoti **146 miljoni litru alus** un **69 miljoni litru pārējo alkoholisko dzērienu**.



Alkoholisko dzērienu realizācijas apjomi (neskaitot alu) samazinājušies par 6% salīdzinājumā ar 2007.gada rādītājiem (skat. 4.pielikuma 2.tabulu), savukārt pēc absolūtā alkohola samazinājums bijis par nepilniem 4%. Latvijā ražotā produkcija sastāda 49% no kopumā valstī realizētā apjoma.

Alus ir izteikti sezonāla prece un tā realizācijas sortimentā viennozīmīgi dominē (82%) Latvijā ražotā produkcija. 2008.gadā alus realizācijas apjomi ir par 4% mazāki kā 2007.gadā (skat. 5.pielikuma 2.tabulu), savukārt pēc absolūtā alkohola samazinājums bijis par 2%.

12.attēls

2008.gadā 67% no valstī realizācijai novirzītajiem alkoholiskajiem dzērieniem ir alus. Degvīns un pārējie „spirtotie” alkoholiskie dzērieni kopējā alkohola realizācijā sastāda 21%. Dabīgie un dzirkstošie vīni aizņem 9% īpatsvara kopējā dzērienu realizācijā, savukārt pārējie raudzētie dzērieni – 3%.

4.pielikuma 2.tabulā ir redzamas precīzas izmaiņas realizācijas apjomos katrai alkoholisko dzērienu grupai (izmaiņas alus apjomos redzamas 5.pielikumā). Vislielākais kritums realizācijas apjomos vērojams raudzētajiem dzērieniem un alkoholiskajiem kokteiļiem. Vienīgais pieaugums 2008.gada alkohola realizācijas apjomos salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vērojams degvīnam.

6.pielikumā ir apkopota informācija par lielākajiem komersantiem, kas 2008.gada laikā ir izlaiduši vislielāko alkoholisko dzērienu apjomu brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā, tas ir, alkoholisko dzērienu ražotāji un importētāji. Savukārt 7.pielikumā ir apkopoti dati par populārākajiem Latvijā realizētajiem alkoholisko dzērienu nosaukumiem.

